

Izšla 10. in 25. dne v mesecu.

Dopisi morajo biti frankirani
in podpisani ter opremljeni s
štampiljko dot. organizacije.

Član strokovnih organizacij,
prijavljeni Strokovni komi-
teti za Slovenijo, dobivajo
list brezplačno.

Rokopisi se ne vračajo.

DELAVEC

STROKOVNI ČASOPIS

Uredništvo in uprava
Ljubljana, poštni predal 290.



Čekovni račun št. 13.562.
Telefon Interurban št. 3478.

Sindicus:

Kaj določa delovno mezdo

(Nekaj misli o nalogi strokovnih organizacij).

To razpravo prinašamo kot
prispevek revije »Svoboda«
diskusiji naših strokovnih or-
ganizacij o zakonu o minimal-
nih mezdah, ki je izšla v 11.
številki. Op. ured.

Boj za višjo mezdo, krajši delovni čas in ugodnejše delovne pogoje je osnova vsega proletarskega boja. Od možnosti in mej boja za boljše življenje delavskega razreda zavisi v marsičem politika in ideologija delavskega razreda na določeni razvojni stopnji. Strokovne organizacije zadevajo v svojem stremeljenju in naporu na vedno večje težave. Danes tarejo tisoče delavcev ne le brezposelnost, temveč tudi mizerno nizke plače, ki ne odgovarjajo niti vrednosti storjenega dela, niti takozvanemu eksistenčnemu minimumu. Tako se je v strokovnih organizacijah med drugim razvila diskusija o vprašanju takozvanih minimalnih mezd.

Kaj določa delavčeva mezda, to je prvo vprašanje, na katero moramo pri tem odgovoriti. Marx je bil prvi, ki je razložil gibanje delovne mezde iz zakonov kapitalistične produkcije. Pokazal je, da vrednost delovne sile, ki jo delavec prodaja podjetniku, določajo takozvani reprodukcijski stroški, to so stroški, ki so potrebni za to, da se delovna sila delavčeva stalno obnavlja. Marx pravi:

»Vrednost delovne sile se določa kakor vrednost vsakega drugega blaga po delovnem času, ki je potreben za nje produkcijo, torej tudi sila obstoji samo kot sposobnost živega individua; brez tega individua tudi ni delovne sile. Če je individuum tu, potem delovno silo ustvarja vzdrževanje njega samega. Za svojo vzdrževanje potrebuje živi individuum določeno vsoto življenjskih potrebščin. Za produkcijo delovne sile potrebni delovni čas se torej izkaže kot delovni čas, ki je potreben za produkcijo teh življenjskih potrebščin, ali: vrednost delovne sile je vrednost življenjskih potrebščin za vzdrževanje nje posestnika.

Vsota življenjskih potrebščin mora zadoščati, da vzdržuje delovnega individua v njegovem normalnem življenjskem stanju. Naravne potrebe same, kakor hrana, kurjava, stanovanje itd., so različne z ozirom na naravni ustroj posameznih dežel. Po drugi strani sta obseg takozvanih neobhodnih potreb in način, kako se jim ustreza, odvisna od kulturne stopnje posameznih dežel, med drugim sta tudi bistveno odvisna od tega, pod kakšnimi pogoji in torej s kakšnimi zahtevami se je storil razred svobodnih delavcev. V nasprotju z drugim blagom vsebuje torej določevanje vrednosti delovne sile zgodovinski in moralni element. Toda za določeno deželo, za določen čas je pa dan povprečen obseg potrebnih življenjskih potrebščin.

Lastnik delovne sile je umrljiv. Če naj ti lastniki trajno prihajajo na trg, kakor zahtevajo trajne potrebe kapitala, potem se morajo z obnavljanjem ali s smrtjo trgu odtegnjene delovne sile nadomestiti vsaj z enakim številom novih delovnih sil. Vsota življenjskih potrebščin za produkcijo delovne sile obsega torej tudi življenjske potrebščine nadomestnih moči, t. j. delavskih otrok. Dalje da se izuče mojstrstva in spretnosti, ki so potrebne za določeno delovno panogo, stroški, ki so za navadno

delovno silo vsekakor povsem neznatni.

Vrednost delovne sile obstoji iz vrednosti določene vsote življenjskih potrebščin. Vrednost delovne sile se torej tudi menja z vrednostjo teh življenjskih potrebščin, t. j. z dolžino delovnega časa, potrebnega za njih produkcijo. Del življenjskih potrebščin, n. pr. živila, kurjava itd., se vsak dan porabi in se mora vsak dan nadomestiti. Druge življenjske potrebščine, kakor obleka, oprava itd., se obrabijo v daljših časovnih dobah, in zato jih je treba nadomestiti šele po daljši časovni dobi. Blago ene vrste je treba kupovati in plačevati vsak dan, druge vrste vsak teden, vsako leto. Toda naj se razdeljuje vsota teh izdatkov n. pr. v enem letu tako ali tako, vedno jo morajo dan za dnem kriti povprečni prejemki. Pravo dnevno vrednost delovne sile bomo torej dobili, če seštejemo vrednost vseh nujno potrebnih življenjskih potrebščin, ki jih porabi delavec v enem letu, in delimo to vsoto s 365.

Tako Marx.

Istočasno pa je Marx dokazal, da prodaja delovne moči le tedaj doseže svojo pravo vrednost, če ni nobene konkurence, to se pravi, če se na delovnem trgu ponudba in povpraševanje popolnoma krijeta. Če se ta dva faktorja ne skladata, potem delovna mezda raste ali pada, kakršno je pač razmerje med ponudbo in povpraševanjem. Tu pridemo tudi do bistvene naloge strokovne organizacije: njena naloga je, da regulira ponudbo delovne moči, da prepreči prekomerno ponujanje in da organizirane delavce odvrne od tega, da bi podjetnikom prodajali svojo delovno moč za vsako ceno.

»Strokovna organizacija ima to funkcijo«, je pisal Rudolf Hilferding že pred dvema desetletjima, »da odpravi medsebojno konkurenco delavcev na delovnem trgu; ona stremi za tem, da doseže monopol nad ponudbo blaga, ki se imenuje delovna moč; tako predstavlja nekak kontingentni kartel. Vsak kontingentni kartel pa trpi na tej slabosti, da ne obvlada produkcije in da zato ne more regulirati obsega ponudbe. Pri strokovni organizaciji je ta slabost stalna. Produkcija delovnih moči se skoro vedno izmakne regulaciji. Da strokovna organizacija doseže monopol nad prodajo delovne moči, je prvi pogoj ta, da prodajajo delavci svojo delovno moč samo potom strokovne organizacije pod pogoji, ki jih določi organizacija. Cena delovne moči se mora izločiti iz igre povpraševanja in ponudbe. To pa pomeni, da ponudniki, to so brezposelni, ne smejo stopiti na delovni trg z drugačnimi cenami, nego so določene po strokovni organizaciji. Tako postane strokovna organizacija kooperacija med zaposlenimi in brezposelnimi.« Iz tega sledi, da možnosti uspehov strokovnih organizacij določa vsakokratna velikost brezposelne armade in vpliv strokovnih organizacij in te brezposelne delavce. Marx pravi: »V splošnem in v velikem se regulira splošno gibanje delovne mezde z večanjem in manjšanjem industrijske rezervne armade, kar odgovarja periodični menjavi industrijskega ciklusa (to je dviganje in padanje konjunktura).«

Marx pripisuje strokovnim organizacijam ogromno nalogo, da »organizirajo sistematično sodelovanje med zaposlenimi in brezposelnimi« in v tem je baš korenina vse moči ali slabosti strokovnih organizacij. Pri tem je jasno, da gre gibanje industrijske rezervne armade (t. j. brezposelnih) gor in dol ne samo v okvirju enega industrijskega ciklusa, temveč da ima to gibanje svoje posebne zakone tudi v teku daljših konjunkturalnih ali depresijskih period. Za današnji čas ni nič značilnejšega od tendence, da se človek nadomesti s strojem, to je, da se brezposelna armada večja in da se po drugi strani doseže večja storitev posameznega delavca. Medtem ko se na delovnem trgu jača pritisk, pa vsakokratna višina mezde vedno manj odgovarja reprodukcijskim stroškom, pada torej pod vrednost delovne moči.

Jasno je, da se podjetniki že v takozvanih normalnih časih upirajo vsakemu zvišanju mezd, ker višje mezde pomenijo ogrožanje njihovega dobička. Potrebo po višjih mezdah dokazovati kapitalistom, je popolnoma odveč. Je tudi nelogično. Kajti če hočemo podjetniku v času konjunkturalne dokazovati, da ima on interes na visokih mezdah, mu ne smemo potem zameriti, če bi v času depresije zahteval od delavcev pristočno odpoved delavcev »previsokim« plačam. Tu so in bodo interesi delavcev in podjetnikov vedno različni, nasprotni. Ker gre interes delavcev vedno obratno od interesa kapitalistov, je strokovničarski boj za zvišanje plač, za ugodnejše delovne pogoje — boj proti kapitalizmu. Kdor se v boju za višjo plačo zaveda cilja, ta mora vedeti, da ta boj ne prinaša nobenega socialnega miru in ravnotežja, dokler obstoji kapitalistični sistem; kajti po vsakem uspehu skuša kapitalist ohraniti ali povečati svoj profit z novimi sredstvi, z novim tehničnim izboljšanjem obratovanja, s povečano intenzivnostjo dela itd. Tako gre kapitalizem iz enega svojega nasprotja v drugo, iz krize v krizo, dočim raste na drugi strani družabni razred, ki je v svojem eksistenčnem boju vedno bolj izločan, utrjen in preskušen in ki vedno bolj spoznava meje svojega sistema in potrebo ustvaritve novega reda.

To svojo vzgojno funkcijo more vršiti boj strokovnih organizacij le tedaj, ako ga vodi jasno spoznanje zakonov kapitalističnega gospodarstva, ako je prost vseh iluzij, ako se organizirani delavci zavedajo tudi mej, ki jih strokovničarskemu boju postavlja kapitalistični razvoj. Te meje se vedno bolj ožijo. Boj za nekaj par plače zahteva danes neverjetno porabo moči. Vsemu silnemu trudu in naporu strokovnih organizacij slede malenkostni uspehi. Silna poraba energije, majhen uspeh — to je formula proletarskega boja v dobi monopolnega kapitalizma. Radi tega težkega položaja se zahteva od delavcev mnogo več razredno-bojevne izkušnosti in zavesti, nego kdajkoli prej. Strokovne organizacije imajo danes vzgojno nalogo, ki je tako silna, da vse dosedanje vzgojno delo postavlja v senco. Neprestano se nahajajo v zamotanih situacijah, v katerih imajo čisto zlom samo med manjšim in večjim zlom in ko njihovih sklepov čisto ne razumejo niti organizirani člani, kaj šele široke plasti neorganiziranih, nezavednih delavcev.

Nekateri mislijo, da bi v tem po-

ložaju koristilo delavcem, če bi neki državni uradi s pravičnimi sodniki odločali o višini mezd, o mezdah sporih itd. V državah, kjer že imajo skušnje s takimi uradi, se strokovne organizacije pritožujejo nad njimi. Tako berem n. pr. v 9. številu sara-jevske »Snage« v poročilu o razvoju dogodkov v Ameriki: »Odredba o minimalni plači je res zboljšala naj-nizje plače, ali je hkrati postala ovira nadaljnjega zboljšanja. Iz odredbe o minimalni mezdi je v praksi postala maksimalna mezda.« Taki posredovalni organi morajo odločati, kakor se pravi, po spoštnih interesih, ozirati se morajo na splošen gospodarski položaj, kakor ga ocenjujejo »gospodarski krogi« in na »socialno-pravično« pomirjenje. Kolikor so ta sodišča izrekla ugodno sodbo za delavce, se je to zgodilo le v manjših obdobjih, kjer delavci niso bili organizirani ali vsaj slabo. Tu se zdi posredovanje tako, kakor da je res prišlo do nekega pravičnega izenačenja, s tem, da država priskoči delavcem na pomoč tam, kjer so najslabši, in da zavrne njihove zahteve tam, kjer so najmočnejši.

Komu v korist je tako izenačenje? Zgodovina proletarskega gibanja kaže to neizpodbitno dejstvo, da so največje in najmočnejše strokovne organizacije (kakor grafičarji, kovinarji) vedno utirale prve pot delavskemu razredu k višjim plačam in ugodnejšim delovnim pogojem. One so bile tiste, ki so izvajale prve, odločilne in glavne uspehe in ki so vodile za seboj slabotnejše, slabše organizirane delavske plasti. Če se bojovna moč strokovne organizacije s posredovanjem nekega tretjega faktorja slabi prav tam, kjer je ta moč največja, pomeni to težko oviro za dvig življenjskega položaja odločujočih proletarskih plasti. Odločitev takega posredovanja se ne ravna po razmerju moči na odločenem bojnem pozorišču, temveč po splošnem razmerju moči obeh razredov v socialnem prerezu dežele. O neki absolutni pravičnosti v takem posredovanju in razsojanju je nemogoče govoriti. In kakšna bo posledica po državnem uradu za delavce neugodno rešenega meznega spora tam, kjer je strokovna organizacija močna? Nejevolja delavcev se bo obrnila proti strokovni organizaciji. Pravo je pravo — tako si ljudje predstavljajo funkcioniranje justičnega aparata; ne vidijo, da se prične pravo delo justice šele pri razlaganju zakonskih določb in da zavisi od moči nasprotujočih si strank, kako se reši tak velik spor. Radi neugodne odločitve meznega razsodišča bi delavci krivili svojo strokovno organizacijo, češ, saj se je ona zavzemala za zakon, ki je uvedel taka razsodišča. Močne strokovne organizacije bi samo trpele in s tem bi bilo tudi otežkočeno razširjanje njihovega vpliva na delavce drugih strokov. Zato sem mnenja, da morajo biti strokovne organizacije zelo previdne in se morajo dobro premisliti, preden se odločijo za neki konkretno formulirani zakonski predlog o minimalnih mezdah; kajti določbe o minimalnih mezdah so dokaj različne v raznih deželah, kjer že obstoje. Izkušnje tamošnjih strokovnih organizacij naj kažejo našim, kaj je slabo in kaj dobro. Nihakor se pa ne sme ta diskusija zlorabljati za kakršnokoli demagogijo, ki stvari samo škoduje. Kakor povsod, bo tudi v tem vprašanju obveljalo načelo, da si more le proletarijat sam s svojimi organizacijami kovati svojo bodočnost.

Na krepkih nogah!

(Kongres URSSJ, ki bo 15. in 16. decembra v Sarajevu)

Delavsko gibanje vstaja pod gotovimi dejanskimi in psihološkimi razmerami, samozavesno odporno, da krči cesto k uspehom za koristi delavskega razreda. Uspeh delavskega gibanja je odvisen pred vsem o moči, ki jo ima, od strnjivosti, ki ga preveza in zopet od gospodarskih, političnih in psiholoških razmer.

Decemberski kongres URSSJ ima nalogo, da pregleda, kakšne so razmere, v katerih živi in dela naše sindikalno (strokovno) delavsko gibanje. Pregledati mora, kako je v teh razmerah deloval in koliko mu je uspelo, da vpliva na javnost in doseže za delavstvo koristi.

Poročilo tajništva URSSJ, ki je pregledno, bo na kongresu v Sarajevu pokazalo plastično tudi gospodarske razmere v preteklih treh letih in položaj naše socialne politike in gibanja sindikalnih (strokovnih) akcij: tarifnih in socialno-političnih.

V naši državni celini predstavlja jo delavci številčno dostojno število. V statistiki SUZORA jih je okrog 600.000. A s tistimi vred, ki v tej statistiki niso zapopadani, je število delavstva nad 1 milijon. Vštevši družinske člane delavstva, ki žive od mezd ali plač v privatni službi, jih je ena šestina cele naše narodne celote.

Ta krog meznega delavstva in nameščenstva predstavlja veliko polje dela svobodnim razrednim delavskim in nameščenskim strokovnim organizacijam. Široki krog tistih, ki žive z dnino, predstavljajo tisti, za katere strokovni pokret podvzema vse svoje akcije in svoje napore.

To kar velja za zgradbo, velja tudi za nas, za vse. Ako kakšna zgradba ni dobro narejena, nima čvrstih temeljev, ni solidno povezana med seboj, taka stavba ni zanesljiva, ni trdna. Ako enote društvene celine niso zdrave, močne, disciplinirane, ne stoje na moralni in intelektualni višini, celota ne more biti odporna, močna. Ako ves družabni razred, kakor je delavski razred živi v takšnih gospodarskih, socialnih in moralnih razmerah, ki ga tlačijo, mu zapirajo možnost za preporod, za vzpon, se mora postaviti, da zaščiti svoje življenjske interese.

V vednosti!

Knjige Cankarjeve družbe se že razpošiljajo. Zmanjkalo je knjige Ivan Molek: »Sesuti stolp«, ki je bila določena kot peta knjiga za tiste člane, ki doplačajo k članarini še 5 Din. Na svoječasni poziv, da se bo te pете knjige tiskalo samo toliko izvodov, koliko se bo priglasilo članov

Strokovno gibanje (sindikalno) delavskega razreda se spušča na polje, kamor nikdo drugi ne stopa. Strokovno gibanje vrši tako delo, kakršnega nikdo drugi ne dela. Strokovno gibanje skrbi za tiste, ki bi bili drugače pozabljeni, to je, ti vsi drugače pozabljeni so se strnili v strokovno gibanje. Ideja delavske samopomoči je realizirana v strokovnih organizacijah in strokovnih akcijah.

Nečemo se hvaliti. Ali rezultati triletnega dela našega strokovnega gibanja kažejo, da je v vsem našem gibanju veliko uspehov, ki so se dosegli v ključnih težkih razmerah, v katerih živimo. Gibanje svobodnih razredno zavednih delavskih in nameščenskih strokovnih organizacij je razširjeno po celi državi. Njegova bojna moč glede številčnosti delavcev in nameščencev v državi ni kdove kako velika. Od vsega števila delavstva v Jugoslaviji je organiziran vsaki deseti. Ali to število organiziranih delavcev je kvalitativno in moralno in intelektualno na tako visoki stopnji, da ima organizacijo v razmerah, ki so zelo malo idealne in izvršuje take uspehe v korist vsega delavstva, da moramo izreči svoje priznanje. To majhno število organiziranih so granitni stebri, okrog katerih se zbira vsa množica ubogih, še ne izpregledanih, še ne za samega sebe se borečih in čaka in uživa njihove uspehe. Ti granitni stebri potegnejo ob gotovih prilikah s seboj vso delovno množico, če se pokaže za to odločilen trenotek. Le pogledimo samo volitve v Delavske zbornice. Vključno terorju, denuncijacijam, vsemogočim lažem in hujskanjem, vključno vsemu pritisku gospode, je delavstvo dalo svoje glasove sebi.

Strokovno delavsko gibanje je zoralo globoko v ledino in predstavlja pomembno organizirano silo, ki stoji na braniku za proletarske pravice vseh oblik.

Strokovno delavsko gibanje lahko na kongresu URSSJ v Sarajevu, dne 15. in 16. decembra 1934, katerega se udeleži tudi sodr. Jouhaux, ponosno gleda v svet in stopi še s trdnimi koraki v bodočnost.

za p e t o knjigo, se niso vsi priglasili, a sedaj jo pa žele. Knjig pa ni več, ker se jih je res tiskalo le samo toliko, koliko je bilo naročnikov.

To v vednost, da ne bo po nepotrebnem zamere. Kdor ni imel časa in volje sporočiti, da vzame tudi p e t o knjigo, je sam kriv.

ODBOR C. D.

J. Arh:

K diskuziji o predlogu zakona o minimalnih mezdah

V »Delavcu« štev. 20 z dne 25. oktobra je sodr. F. Uratnik v članku z naslovom »Stare metode in novi povodi« objavil kritiko in resolucijo, ki jo je poslala Delavski zbornici Zveza delavskih žen in deklet in na katero tudi v tem članku odgovarja. Če se sedaj oglašam k diskuziji o tem predlogu, potem ne zato, da branim s. F. Uratnika, ker se bo, če treba, branil že sam, temveč radi tega, da pokažem naši delavski javnosti predvsem dve stvari, ki se mi zdita važni. In ti sta: **Prvič, kako nekateri nepravilno tolmačijo marksizem in drugič pa, da se vidi da tisti, kateri imajo samo korajžo do nerganja in nič sposobnosti nekaj pozitivnega ustvariti, razen se krvavo razpisati, ne bodo nikdar objektivni presojevalci.**

Če je s. F. Uratnik po nalogu Delavske zbornice, ki je zato poklicana, ta predlog sestavil in po njenem sklepu predložil nam v diskuzijo, je popolnoma prav. Diskuzija o tem je potrebna, mora biti stvarna in ne sme iti v osebnost. Če se mi potem s tem predlogom strinjamo ali ne, bo o tem sklepala pač Strokovna komisija kot predstavnik organiziranega delavstva. To mislim, je važno, da povem, da zvedo s tem tisti, ki radi izza plohta streljajo in brez pooblastil govore v »imenu mase«.

Kar se predloga samega tiče, v kolikor sem ga mogel jaz razumeti, odgovarja namenu in razmeram, v katerih bi se moral in mogel uveljaviti. Če se v kritiki navaja, da se ta predlog v celoti odklanja, potem je treba tistim, ki so to napisali, reči, da ali res nič ne razumejo (dokazali še res niso, če razumejo), ali so pa v svoji politični ideologiji tako bedasto zastrupljeni, da več stvarno misliti ne morejo. Zakaj, če imamo pri nas tako anormalne razmere, da morajo delavke delati še za 60—80 par na uro, potem mislim, da je že skrajni čas, da bi tak zakon imeli.

Če imajo kritiki bojazen, da bo s tem razredni boj likvidiran in da bi ta osnutek, če bi se uveljavil, pomenil fašizacijo meznega sistema, potem prosim prečitajte še enkrat čl. 4, točka b) predloženega osnutka, ki pravi: reguliranje mezd v primerih, kjer so mezde primerjane stanu in kraju primernem življenjskemu minimumu, ali na mezdah drugih podjetij iste zaposlitvene kategorije očitno pod normalno višino. To se pravi konkretno: v enem kraju sta dva podjetja ene in iste vrste. Prvo podjetje plača svoje delavstva s temeljno mezd 40 Din, drugo podjetje pa svoje delavstvo za ravno isto delo plača

20 Din (slučaj Zagorje v rudniku Šemnik in rudnik TPD. Glej dopis: »Da, da, zakona o minimalnih mezdah manjka.) Tu bi prišel ta zakon le pri drugem podjetju v poštev in ne tudi pri prvem. Zakon sam na sebi ne sme nikdar prejedati višine, temveč vedno določati najnižjo mezo. Z zakonom se naj prepreči prekomerno izkoriščanje delavstva samo do gotove stopnje; nad to stopnjo pa mora ostati svoboda proste borbe in ne samo jamranja, nego dejanske borbenosti. Kdor pa zahteva, da se naj z zakonom pravično reši vprašanje eksistenčnega minimuma, kar je z drugimi besedami povedano, zakonito maksimiranje delavskih mezd, temu je treba povedati, da je ali tak naivnež, ali pa dela to zgolj iz demagogije radi svojih političnih ambicij. Treba mu je povedati da taka zahteva pomeni onemogočanje boja delavcev za boljši kos kruha in upeljavo tega, kar so razni fašizmi v prid kapitalizma že izvedli.

Pa še enemu se čudim! Kako je mogla Zveza delavskih žen in deklet, ki je vendar tudi organizacija in mora kot taka vztrajati povsod na principu organizacije, priti do tega, da je proti temu, da vse predloge stavijo le strokovne organizacije? Na čem pa prav za prav sloni vsa stavba marksističnega delavskega gibanja? Ali ne ravno na organizaciji? Zakaj pa trdi K. Marx, da so strokovne organizacije šola za socializem in stebri bodoče človeške družbe. Če pride taka kritika od meščanskih krogov, jo razumem, če pa pride od strani tistih, ki pravijo, da so tudi marksisti, potem jim moram povedati, da so si dali sami izpričevalo, da marksizma ne razumejo, ampak ga nosijo samo na jeziku.

Zelo naivno pa se mi zdi sklicevati se na delni uspeh druge stavke trboveljskih rudarjev. Ne bom s številskimi ugotavljal višine tega uspeha, ker to so rudarji sami najbolj občutili na svojih plačilnih listkih in svojih telesih. Reči samo hočem, brez bojazni zamere na desno ali levo, da je bila zadnja stavka rudarjev eno najbolj zgrešenih početij. Če kdo misli, da bodo akcije neorganizirane mase (množice) dosegle zboljšanje delavskega položaja in s tem uplivala na preosnovo današnje družbe, potem je ta zelo daleč od pravilnega pojmovanja, kako se ima delavski razred uveljavljati v obstoječi družbi, če hoče postati njen naslednik.

Pri takšnih stvareh, ki so tako važnega značaja kakor je vprašanje uveljavljanja zakona o minimalnih

Mihevc Nace:

Narodno gospodarstvo

Bog ve kako je prišlo do tega, da se je tako razumen in razborit, tako čisljan in splošno ugleden politik zaljubil v tako preprosto in naivno, skoro neumno dekle. Dovolite, da vam povem, kako se je to zgodilo.

Kakor mnogo drugih se je tudi pripeljal v Ljubljano, da se udeleži kot človek, ki se zanima za vse, se je istega dne zvečer napotil tudi v gledališče. Sedel je v deseti ali enajsti vrsti parterja in potrpljivo čakal na začetek. Sedež na njegovi desnici je bil še prazen, vsi drugi pa že zasedeni: Radoveden je bil, kdo bo sedel na njem. A ni bil radoveden zastoj, kakor da bi nekaj slutil, in res je tik pred pričetkom priletela mlada gospodična modrih oči in plavih las. Gospod vladni svetnik se je čudno vznemiril, kakor se že dolgo ni. Spoštljivo je vstal, da bi mogla mimo njega, se je vljudno priklonil, pri tem pa jo ves čas na tihem opazoval. Ni se dosti menil za oder in godbo, temveč je ves zamaknjen strmел v svojo nenavadno lepo sosedo, se včasih kakor slučajno nagnil k njej in lovil sladki vonj njenih košatih las.

Seveda tedaj še ni mogel vedeti, da je ta lepota čisto preprosta pro-

dajalka v znani ljubljanski trgovini, ki si je enkrat bog ve iz kakšnega nagiba privoščila ta luksuz, da je šla v gledališče. Mnogo lepih žensk je že videl in lahko bi se pohvalil tudi s številnimi zmagami nad njimi, saj je bil v ključu tistim belim lisam na sencih še vedno prav čeden in prikupen fant, zato je tembolj čudno, da je on, takorekoč velikomesten človek in vrhu tega še zelo odličen, bil takoj zaljubljen v to skromno prodajalko.

Nastal je odmor, ki ga je tako težko pričakoval. Zagorele so luči, ljudje so vstajali s sedežev. Tudi gospodična Malči je vstala in hotela oditi. Gospod se ji je zopet umaknil, potem pa naglo in previdno stopil za njo. Šla je v prvo nadstropje, kjer je gledališka slaščičarna. Uganil je njen namen. se opogumil in sklenil tvegati, naj bo potem kar koli. Skratka: Stopil je za njo, se ji predstavil in jo vljudno povabil v slaščičarno. Sprva je bila iznenadena, a naposled je Malči privolila. Sedla sta na žametni sedež in gospod ji je po kratkem in prostem pomenku o festivalu razložil, kdo da je in slednjič ji je tudi kar naravnost povedal, da jo ljubi in da bi jo rad vzel za ženo.

Tako sta se seznanila in postala prijatelja. Gospodična Malči pa bi vsekakor storil krivico, če bi pri tej

priliki tudi ne povedal, da se ji je ponudba izpočetka upirala. Celo na festival ni hotela, kamor jo je bil povabil. A naposled se je le tako zgodilo, da sta drugi dan zopet sedela drug poleg drugega v prvi vrsti na telovadišču in zamaknjeno gledala slikovit slovanski ples. Saj gospod ni bil samo dober gospodarstvenik, temveč tudi kos diplomata, kar rado vedno prav pride. Potem sta še večerjala v najboljšem restavranu in se natanko domenila radi bodočnosti in vsega, kar spada k poroki.

Čez tri tedne ju je zvezal mlad frančiškan na Brezjah za vselej. Gospod, ki je bil medtem že za vse poskrbel, je nato odvedel svojo mlado ženo v prestolno mesto, kjer je imel udobno stanovanje. Malči je kar plavala v sami sreči in celo vzljubila gospoda soproga. Kako ne? Tudi on jo je ljubil, akoravno je z boleštno opazil, da je premalo izobražena. Zato ji je svetoval, naj več čita. In Malči je odsihmal res čitala vse, kar ji je prišlo v roke. Tako je nekoč v enem glavnih beograjskih dnevnikov naletela na dolg članek, ki je bil podpisan od njenega moža. Slastno ga je začela brati, dasi skoro ničesar ni razumela. Saj je bil že naslov preučen, da bi ga mogla razumeti. »Osnovi naše nacionalne pri-vrede«, ji je rojilo po glavi vse do kosila, ko je prišel mož domov.

Povej mi, dragec, kaj je to »narodno gospodarstvo«, ga je vprašala kar na lepem. Njemu je zastala roka s katero si je baš zajemal juho, a slednjič je le premagal svoje začudenje in poučljivo začel:

»Kako bi ti to razložil?! Narodno gospodarstvo je gospodarstvo vsega naroda. Če si jaz izposodim denar, da si kupim njivo ali hišo, to ni narodno gospodarstvo, ampak moje privatno. Če pa n. pr. pri vas v Sloveniji izsuše vaše Barje s tem, da regulirajo Ljubljano in izpeljejo jarke, je to narodno gospodarstvo, ker ima od tega korist mnogo ljudi, lahko rečem ves narod, kajti s tem se pridobi ali izboljša zelo velika površina plodne zemlje. Tam, kjer je prej stala voda, bo rasel krompir, zelje, žito in morda še kaj drugega. Vidiš, tako je.«

»Hvala ti, že razumem. Toraj tam, kjer doslej ni nič raslo, bo sedaj rasla pšenica, potem bo več žita, več moke in kruh bo bolj poceni.«

»Tako enostavna pa ta stvar le ni, kakor si ti predstavljaš, angel moj. Če imamo obilo žita, potem mu pade cena, kmetje so na istem ko prej in trgovci z žitom slabo zaslužijo. Obilica žita lahko povzroči tudi to, da kmetje vsega niti prodati ne morejo in potem krmijo z njim živino.«

»No, tudi to je lepo. Potem bodo voli debeli, meso bo cenejše, in če

mezdah, bi pač morali imeti vsi, ki smo poklicani, da se v delavskem gibanju udeležujemo, vedno pred očmi, da smo v primeru z našim nasprotnikom, kapitalizmom, zelo, zelo

slabi in da je treba naše delavstvo, če hočemo pravilno služiti njegovim interesom, vedno vzgajati v duhu stvarnosti, ne pa mu zasenčevati vid z demagoškimi frazami.

Zopet Bednostni fond

»Slov. Narod« od 31. oktobra 1934 piše v rubriki »Izpod sita« med drugimi to-le:

Imamo nekje fond za brezposelne in iz njega teče nektar revežem naravnost v usta. Pozimi je zadišalo, medved bo zlezal v svoj brlog, lisica in jazbec tudi, ljudi je pa dan za dnem več, ki ne vedo, kam bodo položili pozimi svoje trudne glave, niti kaj bodo jedli. Kdo bi jim zameril, če so pripravljeni prijeti za vsako delo, samo da dobe kaj pod zobe in da bi zimo kako pretolkli. Toda mi bi ne bili mi, če bi rezali kruhek tako, da bi ga dobila najprej lačna usta. Pri nas ga dobe najprej sita usta, dokler jih ne začne razganjati, drobtine, če jih kaj ostane, so pa velikodušno prepuščene dobrodelnosti, da jih razdeli po svoji uvidevnosti.

Na račun bednostnega fonda je bilo zaposlenih tudi nekaj najpotrebnejših, ki so jih pa zdaj odpustili, češ, da je fond že preveč izčrpan. Prav — kjer nič ni, še cesar pravico zgubi. Toda gospodje so obdržali v službi take, ki imajo hiše, kravice, teličke in prasičke. V bližini Ljubljane polagajo vodovodne cevi in zaposlen je tudi posestnik z nasprotno strani Ljubljane, ki ima 12 glav živine. Privoščimo zaslužek vsakemu kmetu, saj ga krvavo potrebuje, a dokler ne dobe dela ljudje, ki živijo iz rok v usta, bi take krivice ne smeli trpeti. Kaj če bi dali izjemoma enkrat košček kruha najprej lačnemu, siti bi pa počakal, če bi tudi zanj kaj ostalo?

Zato: Bednostni fond naj se prenese v fond za podporo tuberkuloznih.

Fiskalna matematika

$$100 - 8 = 102, 3 + 2 = 3, 3 - 1 = 6.$$

Priobčujemo članek o davkih in načinu plačanih davkov, ki je tudi za nas zanimiv.

Pod tem naslovom je objavil »Jugoslovanski Lloyd« naslednji članek: »Na nekdanji glavni skupščini Združenja industrijskega odseka Savske banovine je govoril tudi g. direktor Tuna Perković o fiskalni obremenitvi produkcije dobrin, njih trgovine in potrošnje. Ta obremenitev raste vsled proračunskih potreb posameznih državnih in samoupravnih teles iz dneva v dan ter je brezpogojno eden vzrokov sedanje krize tako pri nas ko tudi v drugih državah.

Utemeljuje to mnenje je g. Perković samo bežno navedel razne vrste davkov, ki jih moramo plačevati, nakor n. pr.

družbeni davek ali pridobnino, banovinsko doklado, mestno ali občinsko doklado, zbornično doklado, rentnino, dopolnilno takso, davek na dividende, davek na latentne rezerve, občinski zdravstveni davek, banovinski kuluk, občinski kuluk, prometni davek, skupni in splošni, davek na luksuz, uslužbenski davek, izredni prispevek na uslužbenski davek, zgradarina, gasilna doklada, najemninski davek,

državni davek na električni tok z banovinsko doklado, državni, banovinski, občinski davek na osebne in tovarne avtomobile, taksa na tekoče račune, taksa na fakture, taksa na pobotnice, taksa na naročilnice in trgovske zaključnice,

taksa na sklenitev pogodb, taksa na eskomptne posle, taksa na davčna potrdila, taksa na dopise javnim uradom, taksa na ponudbe pri javnih licitacijah,

taksa na najeminske pogodbe stanovanjskih najemnikov, taksa na uradniške prejemke, taksa na namestitvene pogodbe nameščencev, taksa na reklame, trošarine: državne, banovinske, občinske, mestna uvoznina, itd.

K temu treba še dodati razne vrste carin, mnogoštevilne tarife, poštino in druge obremenitve, ki obremenjujejo produkcijo dobrin, njihovo zamenjavo in potrošnjo, da ...

Te navedbe g. Perkovića pri vsej svoji zanimivosti vendar niso nič novega. To je žalibog vsakomur znano, ko dobro našteje te davčne litanije, kakor je bila tu navedena. Da takšna fiskalna obremenitev ni normalna, to odkrito priznavajo vsi finančni ministri na svetu, ter je to priznal tudi naš finančni minister v svojem eksponatu. Toda sila zakon izpreminja, zlasti v tako nenormalnih časih, kakor so današnji.

Toda že je vidno stremljenje ne samo odgovornih državnih činiteljev, temveč tudi narodnih gospodarjev vsega sveta, ki gre za tem, da se na pravi konec temu nenormalnemu stanju. Toda kako? To je vprašanje, ki muči slehernega. To vprašanje je mnoge ljudi napotilo, da poiščejo v finančni, odnosno v gospodarski zgodovini primere in vzore, kako bi se mogla finančna obremenitev znižati, a da morejo kljub temu države pokrivati svoje izdatke, ki postanejo zaradi napredujočega razvoja ljudi in razmer vsak dan večji in večji.

Te dni se je s tem vprašanjem bavil znani publicist Stephane Lauzanne v »Matinu«. V svojem razmotrivanju je Lauzanne ilustriral znano resnico, da število in višina predpisanih davkov nista v direktnem razmerju z dohodki od teh davkov ter je zato svojim razmotrivanjem dal naslov v obliki matematične formule: $100 - 8 = 102, 3 + 2 = 3, 3 - 1 = 6$. Te formule niso nobeni primeri kakšne nove matematike, temveč so resnični rezultati davčnih in carinskih ukrepov iz preteklosti.

G. Lauzanne pravi: Moč davčnih obvezancev ima svojo mejo, ki jo je treba imeti vedno pred očmi, če hoče upravitelj državnih financ doseči predvideni rezultat. Klasičen primer za to je položaj Anglije v letu 1840.

Tedaj se je Anglija zaman prizadevala, da uravnovesi svoj proračun. Razpisovala je vedno nove davke, povečevala stare, uvajala takse in carine ter obremenjevala en produkt za drugim, toda položaj je postajal trajno slabši. Na vse zadnje je tedanji finančni minister Peel naznanil v parlamentu preobrat. Izjavil je: »Zahtevali smo od davčnih zavezancev vedno več in več, dobivali pa smo vedno manj in manj. Ne preostaja nam nič drugega, kakor da poizkusimo zahtevati manj, da dobimo tem več.«

700 vrst blaga je bilo takrat osvojenih od taks ali pa je bila obremenitev vsaj zmanjšana. To je znašalo celih osem odstotkov proračuna. Eksperiment se je posrečil. Ne samo da so dohodki popolnoma nadomestili onih 8 odstotkov, dali so celo dva odstotka več. Torej $100 - 8 = 102$. V tem času se je v Angliji pobiralo od funta kave 1.90 frankov davkov in carine. L. 1841 je bila carina zmanjšana za

dve tretjini. Konzum je še v istem letu dvajsetkratno narastel in temu primerno so se dvignili tudi državni dohodki. L. 1871 je skušal Thier povečati v Franciji državne dohodke s povišanjem poštne od 0.15 na 0.25 fr. Kljub temu povišanju je bil dohodek od poštne skoraj isti, to je poslanih je bilo skoraj polovico pisem manj. Ta poizkus je ustvaril formulo: $3 + 2 = 3$. Pozneje pa je znižanje poštne na nekdanjih 0.15 povzročilo podvojitev poštne dohodkov. Znižanje na 0.10 je torej dohodek pošte podvojilo. Matematično izraža to formula: $3 - 1 = 6$.

Anglija je s svojim nedavnim znižanjem davkov skušala ponovno dokazati pravilnost te fiskalne matematike. Čeprav vsak klobuk ne gre na vsako glavo, vendar mislimo, da so ti francoski in angleški primeri zelo poučni in da naravnost silijo k razmišljanju, ali ne bi tudi pri nas pomagali. (Iz »Trgovskega lista«.)

Hitler v pravi luči

V založbi »Žena in dom« v Ljubljani je izšla zanimiva in naravnost za vsako delavko, pa tudi za delavca potrebna knjiga »Žena v sedanjih družbi«. Spisala jo je Angela Vode. Napisana je tako poljubno in pregledno, da jo bo vsakdo čital z užitkom in se naučil več kakor bo sam pričakoval. Za strokovno organizirane je cena Din 15.—. Priobčujemo odlomek iz te knjige.

Tistim, ki so Hitlerja plačevali za njegovo izigravanje nemškega naroda, je obljubil — seveda za hrbot varanih množic — da bo: 1. odprl nemškemu kapitalu pot iz krize s tem, da mu bo priboril nova tržišča; 2. da bo Nemčijo osvobodil od versajske pogodbe ter jo oborožil; 3. da bo uničil odpor delavskega razreda proti kapitalistom.

Od teh treh obljub je Hitler izpolnil doslej samo tretjo: strl je odpor delavcev tudi v lastnih vrstah z najkrutejšimi sredstvi. Iz dneva v dan smo čitali o zverinskem mučenju delavcev ter o zapiranju njihovih voditeljev v koncentracijska taborišča. Nedavno je iztrebil še zadnje ostanke tistih, ki so zahtevali uresničenje njegovega socialno-gospodarskega programa.

Nemški velekapital potrebuje kolonij, kamor bo dobavljal svoje blago. Te kolonije si more prilastiti samo z vojno, zato se hoče iznebiti pogodb, ki ga omejuje v oboroževanju.

Ker Hitler ve, da množice ne bodo šle v boj za velekapitalistične profite, jim je treba pokazati druge vrednote. Boj za te narodne vrednote je častna dolžnost za vsakega Nemca. Ves ogrožen propagandni aparat nemške vlade je stalno na delu, da prepriča Nemce o njihovi svetovni kulturni misiji, o pomenu nemštva za vesoljni moralni in duhovni prepoved človeštva ter o brezprimernih lastnostih nemške čiste rase, ki daje Nemcem pravico do podjarmljenja drugih narodov. Lansko leto so objavili listi okrožnico, ki jo je razposlal nemški propagandni minister diplomatskim zastopnikom po vseh državah. Ta okrožnica vsebuje med drugimi tudi sledeče smernice: »Nemčija si mora osvojiti vse dežele, kjer prebivajo Nemci, četudi le kot neznatna manjšina. Prav tako hoče dobiti Nemčija nazaj vse svoje prejšnje kolonije po neposredni poti in brez Društva narodov. Da vse to doseže, se hoče neomejeno oboroževati in odklanja vsako kontrolo, čeprav bi se vse druge države taki kontroli podvrgele. Nemčija si prizadeva, da prepreči konsolidacijo na Balkanu.« (»Jutro«, 17. novembra 1933.)

To je torej pravi obraz nemške zunanje politike, vse drugo je krinka. Krinka je zatiranje o nemški spravljalivosti, krinka je nemško priznavanje važnosti Male zveze, s katero je pričela Nemčija simpatizirati, ko jo je izigrala Italija s svojo protinemško politiko v Avstriji. Vsa nemška zunanja politika pomenja neizbežno vojno nevarnost.

Fašizem in kultura.

Fašizem obljublja povsod, kjer nastopa, prepoved kulturnega življe-

nja. Posebno nemški narodni socialisti so z visoko donečimi obljubami napovedali nov pravec nemške kulture, ki ne bo osrečil samo Nemcev, temveč ves svet.

Henrik Mann, nemški pisatelj svetovnega slovesa, ki je moral pred barbarškimi izpadi narodnih socialistov bežati v tujino, prikazuje kulturo pod nemškim fašizmom v knjigi »Der Hass« (Sovražstvo) takole:

»Še nikdar ni človeštvo doživelo, da bi bilo neko ljudstvo tako polno sovražstva proti lastnim ljudem, proti malim, slabotnim in ubogim, obenem pa tudi proti posameznikom, ki so za te uboge mislili in ki jim je veleval čut pravičnosti, da so se postavili ob stran zatiranih. Svetovni sloves teh posameznikov, kakor so Einstein, Thomas Mann in drugi, jih ne moti: pri narodnih socialistih so ti duhovni velikani enostavno profsorska sodrga in intelektualne zveri. To sovražstvo je uspelo pri obubožanju duhovno propadajoče mase. Igraje se jim je posrečilo zasenčiti ljudem oči, da niso izpregledali, kdo je kriv njihove propasti. Gospodarski problem so na ta način potisnili ob stran in na njegovo mesto postavili privid fantazije: nauk o plemenu.

Osnovna poteza njihovega gibanja je zavist in sovražstvo. Vsak umor je upravičen, če ga izvrši pristaš njihove skupine. Sploh spada umor po njihovih pojmi k čiščenju plemena. Civilizacija nima hujšega sovražnika, kot so ti morilci iz prepričanja.«

Henrik Mann je napisal to knjigo takoj po svojem begu iz Nemčije. Morda je tedaj marsikdo, ki fašizma ni poznal od blizu, mislil, da pretirava. Toda danes so se pokazali ti prepoveditelji v vsej svoji strašni goloti.

Da kaže fašizem povsod isto strahotno lice, dokazuje tudi Avstrija, kjer je bil nosilec gibanja katoliški človek Dollfuss. Njegovo prepričanje ga ni oviralo, da ne bi naperil topov v delavska stanovanja in vrgele po svoji zmagi nad 6000 družin na cesto...

Fašizem postaja največja nevarnost vesoljnega človeštva. Pot iz njega bo zahtevala milijone človeških žrtev in uničenje najpomembnejših pridobitev človeške kulture in civilizacije.

Iz »Svobode«

Mešani pevski zbor ljubljanske »Svobode« je začel z rednimi vajami vsako sredo in vsako soboto z mesecu od 20. ure v glasbeni sobi »Zarje« v Delavski zbornici. Vabimo vse delavce in delavke, ki čutijo v sebi zahtevo, da naj bo delavski pevski zbor »Svobode« v Ljubljani reprezentativna delavska kulturna sila, vse tiste, ki čutijo v sebi, da so sograditelji delavske kulture, da se vpišejo v svobodaški pevski zbor in udeležujejo pevskih vaj. Vse tiste pevce in pevke, soderuge in soderužice, ki ste pri raznih drugih meščanskih pevskih društvih, pozivamo, da vprašate samega sebe, kje je vaše mesto. Na vas je ležeče, da bo ljubljanski svobodaški pevski zbor ponos delavskega razreda, da bo celo vzgled drugim pevskim zborom. Vi morate biti njegova hrbenica. Če vam je do tega, če vam je v ponos dvig delavske kulture, delavskega pevskega zbora, boste poslušali to naše vabilo in ta naš poziv. Pokažimo vsi, kar nas je, da smo »MI« vsepovsod na svojem mestu in naj velja tudi gesto »Svoji k svojim« za nas. — Podružnica »Svobode«, pevski odsek, Ljubljana.

Sodrug!

Kupujte in zahtevajte povsod kruh in pecivo iz
DELAVSKE PEKARNE MIRKO CVRTILA, LJUBLJANA
 Postojuska ulica 11, desno. Telefon 31-71.

Sodružice!

STROKOVNI VESTNIK

KOVINARJI

Jesenice

Knjižnica SMRJ odprta. Vsem sodrugom in jeseniškemu delavstvu sploh sporočamo, da je spet odprta javna knjižnica v Delavskem domu, ki je bil prej pod upravo »Svobode«, zdaj pa je pod upravo jeseniške podružnice Saveza metalnih radnikov Jugoslavije. Knjižnica ima preko tisoč najlepših slovenskih in nemških knjig ter je stalno zalagana z najlepšimi in najboljšimi slovenskimi novostmi. Odprta je vsak petek zvečer od 6. do 9. ure v I. nadstropju Delavskega doma na Savi. Pot do uspeha socializma vodi preko izobraženega delavca, ki si je svest svojih nalog, svojega stališča v družbi in svojih težnj. Zaradi tega je tudi potrebno, da se vsakdo izobražuje. Eno izmed najboljših sredstev za lastno izobražbo je pa dobra knjiga, ki jih v naši knjižnici ne manjka. Iz tega razloga je ta knjižnica tudi vreden činitelj v izobrazbi našega delavca. Vsi v knjižnici, komur je mar izobrazba, ključ do spoznanja.

RUDARJI

Rudarjem Trboveljske premoškopne družbe v pojasnilo

Ker še vedno prihajajo vprašanja, kaj je z ureditvijo nove kolektivne pogodbe? Ali velja staro stanje na prejšnjem? Ali bodo še kaka pogajanja itd.? Poleg tega pa še vedno gotovi nacionalni in drugi taki petelini kodajskajo po revirjih češ, da če so se s 15. tim plače in akordi znižali, da je to posledica tega, ker sta J. Arh in F. Pliberšek tisti zapisnik podpisala in tako dalje in tako dalje, kolikor je že pač vse te nesnage, povemo na ves glas vsem in vsakomur, da so takrat, ko sta ss. J. Arh in F. Pliberšek se pogajala s predstavniki TPD v navzočnosti zastopnika g. ministra, rudarji, še delali. Če bi se bilo pri pogajanjih kaj napravilo namenoma v škodo rudarjev od strani delavskih zastopnikov, potem so imeli tisti, ki so to smatrali za izdajstvo 100%, da popravijo takrat, ko so bili rudarji pet dni v rovi in ko je nacionalni akcijski odbor et tutti quanti sam rudarje zastopal. Če tega niso storili, potem tatovom sedaj ni treba kričati: primite tatu.

Ker je pa na shodih dne 7. okt. dobilo prejšnje vodstvo akcijskega odbora (brez nacijske) ponovno zaupnico in pooblastilo za nadaljnje razprave, je predsednik tega odbora takoj, dne 8. okt. zaprosil rudarsko oblast za ponoven razpis razprave. Istočasno je tudi brzojavno obvestil g. ministra za rude in šume.

Rudarska oblast pa je z odlokom z dne 12. okt. obvestila načelnika II. skupine, da smatra ta dogovor, ki nosi podpis ministra za obvezen za obe strani, to je za delavstvo in družbo, pri čemer se zapisnik mezdne razprave z dne 8. avgusta smatra kot del kolektivne pogodbe z dne 27. julija 1931. (Mimogrede povedano, tudi uspeh nacijskega et tutti quanti akcijskega odbora).

S 15. oktobra je stopilo v veljavo novo mezdno razmerje, ki ima trajati do 15. aprila 1935. Tako stoji zapisano. Če pa lahko kdo pripomore, da se rudarjem obstoječe stanje prej izboljša, mu rečemo: dobrodošel.

Da, da, zakona o minimalnih mezdah manjka

(Beseda k diskuziji.)

V naši rudarski industriji, o kateri se ne more reči, da so plače delavstva vsaj deloma zadovoljive, so razlike v plačah tako velike, da bi bilo neobhodno potrebno, da bi se tudi tu z zakonom vsaj kolikor toliko ustvarila enotna podlaga za regulacijo temeljnih mezd.

Tako imamo kričeč primer v rudniku Šemnik pri Zagorju. Temeljna

plača rudarja znaša 18—24 Din, v akordu pa zasluži mogoče do Din 30. V sosednih rudnikih Trboveljske premoškopne družbe pa še vendar znaša temeljna mezda Din 37 in povprečna v akordu Din 43. Tega ne pišemo radi tega, da bi trboveljski družbi slavo peli, kar vemo, da je tudi ta mezda mnogo premajhna.

Če pišemo to, pišemo prvič radi tega, da se vidi, kako je zakon o minimalnih mezdah potreben. In drugič pa zato, da naša javnost izve, kako se tudi pod našimi nacionalnimi podjetniki naše delavstvo izkorišča, ne da to vodstvo Narodne strokovne zveze ali oblastna uprava Narodne odbrane vidi.

Tu je treba. gg. nacionalisti, da zgrabite. Pri tem rudniku se dela noč in dan; konjunktura je na višku, konkurenca izključena, 170 naših ubogih, prej večinoma brezposelnih rudarjev, pa mora delati pod težo razmer za sramotno nizke mezde. Ali ni to škandal? Nobeden se ne upa pritožiti, ker vsak se boji, da bo vržen na cesto. Bog obvaruj razredne organizacije pri tem rudniku. Tu, gg. nacionalisti zgrabite, razkrinkajte gospodarje in rešite delavstvo. Tu je treba 10 gladovnih stavk. Sic Rhodus hic salta gospodje nacionalisti et tuti quanti!

MONOPOLCI

Od Savezne uprave smo prejeli sledeče obvestilo:

25. oktobra 1934 je šla delegacija Savezne Uprave na Upravo Državnih monopolov, radi ponovne intervencije v vseh od Savezne Uprave že ponovno pokrenjenih vprašanj, na katere se rešenje še vedno čaka, a katere so nujno potrebne za reguliranje in izboljšanje delovnih pogojev monopolnega delavstva.

Delegacija, katero so tvorili sodružice Radojka Lazarevič, Olga Manok in sodrug Živojin Trojković ter tajnik Del. zbornice v Beogradu s. M. Belić (iz Ljubljane posebej ni bilo nikogar, kot je poročalo »Jutro« od 27. oktobra 1934), pač pa so ti delegati zastopali monopolce cele Jugoslavije, torej tudi ljubljanske, ker imamo centralo v Beogradu, je sprejel osebno sam gen. direktor g. Marko Marković, kateremu so predložili in pojasnili vsa splošna vprašanja za monopolno delavstvo. Posebno pa so se zanimali za donošenje novih »Pravilnikov« in to o »radu«, o plačah in posebej še kaj se misli s pokojninskimi »Pravilniki«.

G. generalni direktor je izrazil svoje obžalovanje, da se ta vprašanja, katere se že toliko časa premlevajo, niso mogla še zaključiti ter je obljubil, da se bo končno redakcija vseh »Pravilnikov« dostavilo najdalje v 15—20 dneh pristojnim Del. zbornicam, da bi mogle one dati svoje mnenje in eventuelne popravke. Ker pa ima projekt teh »Pravilnikov« življenjski značaj za monopolno delavstvo direktno, so delegati zahtevali, da se projekt istih dostavi še posebej Savezu monopolnega delavstva, da bi mogel s svojimi podružnicami dati svoje mišljenje in eventuelne predloge h končnemu izdajstvu, ker le delavstvo samo najbolj ve, kaj in česa želi. G. generalni direktor je obljubil, da se bo to napravilo.

Ker je prišlo ob priliki penzioniranja v duvanskih stanicah do velikih pogrškov, so tudi v tej stvari intervenirali ter je g. Marković obljubil, da se bode izvršil pregled teh pritožb in se bo izdalo za to posebno rešenje. Istotako je obljubil, da se bodo plače šoferjev po duv. stanicah izenačile z onimi šoferjev v tobačnih tovarnah, ker so bile za časa penzioniranja stalnih delavcev v stanicah občno znižane.

Nadalje se je še razpravljalo o delavskih kuhinjah po monopolskih podjetjih, pa je g. gen. direktor obljubil svojo polno podporo kot v moralnem tako tudi v materialnem pogledu.

Zato Savezna Uprava smatra za svojo dolžnost, da naglasi, da bi se uspehi v vsakem pogledu dali mnogo bolj doseči, če bi bilo zaposleno monopolno delavstvo vsaj 80% organizirano v Savezu, pa zato pozivlje svoje podružnice, da stvar vzamejo v roke ter gledajo, da se i poslednji dosedaj neorganizirani delavec in delavka začneta v svoj strokovni Savez.

Savezna Uprava.

Pripomba Odbora podružnice Ljubljana.

Delavci, delavke!

Ne dolžimo Savezne Uprave, da ne dela! Ne pritožimo se na Upravo Državnih Monopolov, da nam noče izboljšati življenjskih pogojev — tako plač in penzij!

Ne pričakujemo pomoči od tam, kjer je ne bo, ampak zavijamo rokave in primimo za delo — organiziranje. Pojdimo od delavca do delavke, utrjujmo zavednost med seboj, vzpodbujajmo se k vztrajnosti ter vodimo borbo do končne naše zmage!

Ako pa tega nočemo — potem se pa zavedajmo, da bo tudi tukaj čisti dobiček spravila Uprava Monopola — ne pa mi!

Naša rešitev je le v naših rokah!

Odbor podr. Ljubljana.

Zahvala.

Podpisani se najtopleje zahvaljujem vsem sodrugom in sodružicam za »Prostovoljni dinar« v znesku Din 231.— v slučaju moje operacije! Družnost! Verbič Marija.

Drugi prispevek »Prostovoljnega dinarja« je prejela s. Verbič Marija, ker je imela izpolnjene vse pogoje za prejem istega.

Ker imamo sedaj tri slučaje bolnih sodrugov in sodružic preko šest tednov, se odreja pobiranje »Prostovoljnega dinarja« na dan 3. novembra 1934, 3. decembra 1934 in 3. januarja 1935. Ss. zaupnikom se naroča, da vodijo stvar v evidenci. Člane-ice se pa opozarja, da nihče ne ve kdaj bode sam potreben pomoči, zato naj nihče ne godrnja nad zaupniki. Ali naj da — ali pa ne da — samo godrnjanja ni treba, ker je dar prostovoljen!

Nadalje se opozarja člane-ice, da vsakdo plača na dan, ko je določen za plačevanje »Prostovoljnega dinarja«, potem se ne sprejema za nazaj ničesar.

Po pravilniku se črta vsakega, ki dvakrat zaporedoma zaostane z vplačilom.

Frece Franjo, tč. blagajnik.

Kultura

Slov. Javornik

Predavanje pri javorniški Svobodi.

Javorniška »Svoboda« prične v nedeljo, dne 4. t. m. s serijo nad vse zanimivih in poučnih predavanj. Predavanja se bodo vršila vsako drugo nedeljo ob 3. uri pop. v dvorani zadružne gostilne pri Komjču. Prvo predavanje o »Stanovski državi« se vrši že v nedeljo. Predava s. Angelo Cerkvenik. Drugo in tretje predavanje vsebuje »Izbrana poglavja o dialektičnem materializmu«. Predavatelj isti. Četrto predavanje bo o razvoju fašizma. Predavatelj prof. s. Bogo Teply iz Maribora. Peto predavanje Monopolni ka-

DELAVSKI ŽEPNI KOLEDAR
 ZA LETO 1935 izide v kratkem. Kdor ga še ni naročil, naj stori brž. Tiskalo se ga bo samo toliko, koliko bo do 20. novembra 1934 priglasišenih naročnikov.

pitalizem. Predavatelj isti. Šesto predavanje bo o Delovnem pravu. Predavatelj s. dr. C. Jelenec. K predavanjem imajo dostop vsi proti vstopnini Din 2.—, brezposelni so vstopnine prosti. Udeležite se teh nad vse zanimivih predavanj v največjem številu, saj veste, da je v izobrazbi moč!

Jesenice

Knjige Cankarjeve družbe na Jesenicah so dospele. Dobite jih lahko pri svojih poverjenikih. Letošnji knjižni dar je velik in ogromen. Dva romana, dva dela socialne zgodovine, kakršne ne najdemo v nobeni šoli in še koledar, vse za borih Din 25.—. Kdor pa enega romana ne želi, dobi vse ostalo za komaj Din 20.—. Oglasite se vsi pri svojih poverjenikih. Kdor pa je zamudil prednaročilo lahko pride v Delavski dom k s. Cvetku Kristanu, ki ima še nekaj knjig odveč. Pohitite, da ne boste zamudili in obžalovali. (Knjige »Sesuti stolp«, so žal že vse posle. Tiskalo se jih je namreč samo po naročilu, zato so zmanjkale).

Filip Uratnik in Ivan Lah: »Aktualni problemi iz socialne politike in gospodarstva«. Knjiga je zelo pregledna in poučna, ter priporočamo, da si jo kupi vsak, ki se hoče poučiti o sedanjem položaju, kako je do tega prišlo, o inflaciji in deflaciji, o mezdah, o brezposelnosti in nadurnem delu, o socializaciji, o javnih delih, o teoriji konjunkturalnega gibanja in sedanjih krizi ter v statističnem pregledu v diagramih vse to videti. Knjižica se dobi za Din 5.— v Strokovni komisiji za Slovenijo, Ljubljana, poštni predal 290. Lahko pošljete tudi znamke. Priporočamo, da si to knjižico, ki je tudi v zunanji opremi lična, kupite.

Čitajte »Svobodo« zvezek 11., ki je pravkar izšel. V njem je članek, ki ga danes ponatiskuje »Delavec«, poleg tega pa prispevki Mirka Kus-Nikolajeva, P. Roša o akcijski skupnosti v Franciji, Klicarjev članek Vojna na daljnem Vzhodu in druge razprave. Pregled je zanimiv, posebno pa o knjigi Klabunda »Borgia« in »Rimskem obredniku«, ki je izšel sedaj v slovensčini in ima navodila in obrede o zarotovanju obsedenih. Dandanes, ko ni več čarovnic.

»Snaga«, 10. številka prinaša razprave od Jovo Jakšiča. Sreten Jakšiča, Mika Kneževića, Vladeta Bilbija in druge.



Ne bojte se zime!

Dobro oblečen človek je zaščiten proti mrazu. Naše nizke cene omogočajo vsakomur, da se dobro obleče.

OBIŠČITE NAŠE PRODAJALNE.

IVAN MASTNAK, CELJE

Konfekcijska in manufakturna trgovina —
KRALJA PETRA CESTA 15.

Priporoča svojo veliko zalogo moških in deških oblek, samo domače izdelave, moške in ženske štofe, hlače, tiskovino, platno, nogavice, naramnice, rute itd. po zelo nizkih cenah.

Delavci imajo posebni popust.

»ADRIA«

PRAŠEK JE BOLJŠI!

TIVAR-obleke